

Rapport fra forvaltningsrevisjon. Økonomistyring og produktivitet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Møtedato

15.02.2024

Saknr

03/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann**Arkivkode** FE-216, TI-&58**Arkivsaknr** 24/165 - 2**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar rapporten fra forvaltningsrevisjon med tema økonomistyring og produktivitet til orientering. Kontrollutvalget legger rapporten fram for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Legge fram saker for kommunestyret om oppdatering av kommunens økonomireglement og finansreglement i løpet av 2024.
 - b. Påse at det blir tydelige koblinger mellom kommuneplanen og økonomiplanen
 - c. legge til rette for at møtevirksomhet i folkevalgte organ under budsjettprosessen skjer for åpne dører og protokollføres
 - d. Vurdere om arbeidet med årsbudsjett og økonomiplan bør starte tidligere enn hva praksis har vært de siste årene
 - e. Sørge for at endringer i tjenestebehovene utover årsbudsjettet blir reflektert i økonomiplanen.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere til kontrollutvalget om oppfølgingen av vedtakets punkt 1 innen 28.02.2025.

Saksopplysninger

Saken gjelder behandling av rapport fra forvaltningsrevisjon med tema økonomistyring og produktivitet. Rapporten ble bestilt i forrige valgperiode, se kontrollutvalgets møte 8. mai 2023, sak 12/23. Revisor har vurdert kommunens system for økonomistyring og om budsjettprosessene bidrar til at budsjettet er realistisk. I tillegg har revisor analysert produktiviteten i sektorene oppvekst og helse og omsorg.

Resultater

I den første delen av rapporten vurderer revisor om kommunen har et godt overordnet system for budsjett- og økonomistyring. Revisor har sett på fire elementer i denne styringen; styrende dokumenter, økonomiplan og årsbudsjett, rapportering og internkontroll. Revisor konkluderer med at kommunen har et system som støtter budsjett- og økonomistyring, men peker likevel på flere forbedringsområder:

- Styrende dokumenter
 - Kommunen har vedtatt finansielle måltall, økonomi- og finansreglement, men disse må oppdateres.
 - Organiseringen av budsjettprosessen skjer årlig, men mangler tilstrekkelig politisk forankring.
- Økonomiplan og årsbudsjett
 - Økonomiplan og årsbudsjett reflekterer kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger, men det er svak sammenheng mellom mål i kommuneplanens samfunnsdel og økonomiske prioriteringer.
 - Utviklingen i kommunens økonomiske handleevne vises, men usikkerheten i budsjetterte utgifter for tjenesteområder er ikke tydelig synliggjort.
- Rapportering
 - Kommunedirektøren rapporterer regelmessig til kommunestyret, men sammenligningen av inntekter og utgifter med årsbudsjettet har begrenset verdi på grunn av ujevnt fordelt store utgifter.

- Internkontroll
 - Det er god kjennskap til risiko for budsjettavvik, og kontrolltiltak for å forebygge og avdekke budsjettavvik er på plass.

I den andre delen av rapporten vurderer revisor om budsjettprosessen sikrer realistisk budsjettering. Her har revisor undersøkt de styrende dokumentene for prosessen, budsjetteringen og økonomiplanen. Revisjonen konkluderer med at budsjettprosessen i stor grad sikrer at budsjettet kommende år er realistisk, men peker også her på mulige forbedringer:

- Styrende dokumenter
 - Budsjetttrundskriv og fremdriftsplan beskriver prosessen tydelig, men tidsfristene overholdes ikke alltid, og nye deltakere trenger veiledning.
- Budsjettering
 - Budsjetteringen forsøker å være så korrekt som mulig med en tendens til forsiktighet. En liten pott for tilleggsbevilgning er tilgjengelig, men kan være utilstrekkelig ved store avvik.
- Økonomiplan
 - Økonomiplanen bruker befolkningsprognoser aktivt, men anslagene for inntekter og utgifter forblir konstante for de fleste rammeområdene, noe som indikerer mangel på tilpasning til forventede endringer i befolknings sammensetningen eller tjenestebehov.

I rapportens siste del har revisjonen analysert produktiviteten i sektorene oppvekst og helse og omsorg, basert på sammenlignende data og utvikling over tid. Langtidstrendene i produksjons- og effektivitetsindeksen og KS' modell viser at Hattfjelldal har høy tjenesteproduksjon, men indikerer også mulighet for forbedring i ressursutnyttelsen. Dette gjelder både innen barnehage, grunnskole og pleie og omsorg.

Revisors konklusjon og anbefalinger

Revisor konkluderer med at Hattfjelldal kommune har høy tjenesteproduksjon og frie inntekter, men at effektivitetsmålinger tyder på at det er et potensial for å forbedre ressursutnyttelsen. På denne bakgrunnen anbefaler revisor kommunen å:

- Oppdatere kommunens økonomireglement og finansreglement.
- Påse at det blir tydelige koblinger mellom kommuneplanen og økonomiplanen.
- Påse at møtevirksomhet i folkevalgte organ under budsjettprosessen skjer for åpne dører og protokollføres.
- Vurdere om arbeidet med årsbudsjett og økonomiplan bør starte tidligere enn hva praksis har vært de siste årene.
- Sørgе for at endringer i tjenestebehovene utover årsbudsjettet blir reflektert i økonomiplanen.

Vurdering

Revisor anbefaler konkrete og relativt enkle tiltak for å forbedre økonomiarbeidet. Når det gjelder analysene av produktivitet, så viser de at det er rom for bedre ressursutnyttelse. Som revisor skriver, kan ressursbruket være et resultat av kommunestyrets prioriteringer. I og med at kontrollutvalget ikke skal kontrollere kommunestyrets prioriteringer, har revisor ikke gjort vurderinger eller gitt administrasjonen anbefalinger om forbedringer. Temaet ligger utenfor kontrollutvalgets arbeidsområde og krever ingen videre oppfølging fra utvalget.

Kommunedirektøren skriver i sitt hørings svar at administrasjonen allerede før forvaltningsrevisjonen har satt i gang et arbeid for å forbedre økonomiarbeidet. Administrasjonen bør få anledning til å gjennomføre en hel økonomiplan- og budsjettprosess før kontrollutvalget får tilbakemelding om administrasjonens oppfølging av anbefalingene.

Rapporten svarer etter sekretariatets vurdering på kontrollutvalgets bestilling. Den gir en god framstilling av temaene økonomistyring og produktivitet, og bør være av interesse for flere enn kontrollutvalgets medlemmer.